

Stanowisko Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego w sprawie zabudowy polan białowieskich

Prezentujemy treść stanowiska Rady Naukowej Białowieskiego PN w sprawie zabudowy polan białowieskich.

Poniżej znajduje się treść stanowiska Rady Naukowej Białowieskiego PN.

Białowieski Park Narodowy w obecnym kształcie obejmuje część Puszczy Białowieskiej sąsiadującą z obszarami nieleśnymi oraz obiekty kulturowe m.in. Park Pałacowy – obiekt zabytkowy położony na Polanie Białowieskiej w pewnym oddaleniu od obszaru zwartego BPN i zarazem obiektu Światowego Dziedzictwa Ludzkości.

Ze względu na najwyższą rangę światową, jaką szczyli się Białowieski Park Narodowy, i na wysoką rangę założeń przestrzennych i zachowanych w dobrym stanie zabytków architektonicznych cennych w skali krajowej, wszelkie kierunki zagospodarowania otoczenia BPN muszą służyć realizacji tzw. „ponadlokalnych celów publicznych”. Wynika to z ustawy o planowaniu przestrzennym. Podejmowanie jakichkolwiek decyzji przestrzennych, mających wpływ na kontekst obiektów będących dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym, musi uwzględniać wymóg niepogorszenia wartości tych obiektów - a do takich wartości należy też harmonijne otoczenie i sylweta jednostki architektoniczno-krajobrazowej (widok obiektów będących przedmiotem ochrony z tzw. wnętrza urbanistycznych, historyczny układ przestrzenny, osie widokowe itd.), Krajobraz jest bowiem wartością podlegającą ochronie. Co więcej Polska ratyfikowała Europejską Konwencję Krajobrazową sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. i ten fakt także obliguje nas do ochrony krajobrazu.

Zniszczenie tych wartości byłoby naruszeniem wyższego dobra, jakim są ponadlokalne cele publiczne, a w tym wypadku ochrona narodowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Zarówno ustawa o planowaniu przestrzennym, jak i wiele innych norm i przepisów mówią o tym, że regionalna polityka kulturalna i ekologiczna jest ważniejsza od lokalnych partykularnych interesów – tak rozumie się w demokracji realizację celów ponadlokalnych.

Mimo trwających dyskusji nad przyszłością Puszczy Białowieskiej, istnieje powszechna zgoda, że cała Puszcza Białowieska zasługuje na traktowanie jej jako jeden obszar funkcjonalny. Cała Puszcza wraz z polanami objęta jest bowiem prawem unijnym w postaci Natury 2000 oraz stanowi Rezerwat Biosfery MaB. Prezydent RP podjął konkretne kroki, by poprzez odpowiednią ustawę, doprowadzić do jednorodnego zarządzania całym obszarem PB i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. W projekcie aktualizacji ustawy o planowaniu przestrzennym wprowadzono pojęcie „obszar funkcjonalny”, by lepiej realizować konieczność ochrony wartości ponadlokalnych (konsultacje zamknięto dn. 7 września 2006). Dla takich obszarów mają obowiązywać wspólne ustalenia przestrzenne i monitoring. Teren położony wokół obecnego BPN - jądra obszaru podlegającego ochronie, powinien stać się specjalną strefą buforową (otuliną) chronionego jądra i pozostać istotnym elementem przyrodniczo-krajobrazowym w kontekście całego obszaru Puszczy i puszczańskich osad.

W świetle powyższego Rada Naukowa BPN wyraża kategorię sprzeciw wobec planów przeznaczenia pod zabudowę terenów stanowiących historycznie integralną część Polany Białowieskiej,

a położonych na północ od dotychczasowej granicy zabudowy wsi Białowieża (ulica Białowieskiego Parku Narodowego w sprawie zabudowy polan białowieskich

Żubrowa, Tropinka, Park Dyrekcyjny). **Jakiegokolwiek osadnictwo - czy to indywidualne, czy rozproszone, czy zwarte spowoduje zniszczenie, w części zachowanego jeszcze do naszych czasów, tradycyjnego układu urbanistycznego** (w regionie wartością jest zachowany do dziś układ będący wynikiem pomiaru włochny i ulicowy charakter wsi, a kontekstem założenia ogrodu pałacowego była otwarta przestrzeń wokół i osie widokowe), przekreśli raz na zawsze szansę na włączenie pól między Parkiem Pałacowym a Obszarem Ochronnym Orłówka BPN do obszaru Parku, zniszczy niepowtarzalną w skali światowej panoramę ostatniego pierwotnego lasu Europy i doprowadzi do utraty wartości przyrodniczych m.in. chronionych unijnym programem Natura 2000.

Zamiar wyznaczenia terenów budowlanych na wzmiankowanym obszarze budzi tym mocniejszy sprzeciw, że argumenty o dokonanych już uzbrojeniu działek są nieprawdziwe, ponadto brakuje eksperckiej prognozy oddziaływania na środowisko, wymaganej prawem unijnym także przy sporządzaniu studium. Brak też strefowania skutków oddziaływania wzmoczonej antropopresji (motoryzacji, hałasu, zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, wprowadzania obcych gatunków roślin i zwierząt, nocnego oświetlenia wytyczanych ulic i dojazdów, grodzień poszczególnych posesji itp.) na ekosystem Polany i BPN. Jest bowiem oczywiste, że przesunięcie granicy zabudowań wsi w pasie ciągnącym się wzdłuż całej Polany i południowej ściany rezerwatu ścisłego BPN istotnie pogorszy warunki środowiskowe. Należy podkreślić, że Gmina Białowieża i jej mieszkańcy dysponują znacznymi rezerwami terenów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, gdyż znajdują się w lokalizacjach niekonfliktowych z interesem ochrony przyrody.

Rada BPN apeluje o zaniechania planów zniszczenia wartości, które są skarbem naszego regionu, a równocześnie kapitałem, dającym szansę zrównoważonego rozwoju dla obecnego i następnych pokoleń mieszkańców puszczańskich osad.

Apelujemy o wyrażenie sprzeciwu wobec planów przeznaczenia pod zabudowę terenów położonych między Rezerwatem ścisłym Białowieskiego PN a Białowieżą, budowy nowego zbiornika wodnego na Narewka oraz zabudowy polan w obrębie innych puszczańskich miejscowości.

Można to zrobić poprzez składanie wniosków do Urzędu Gminy i Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku. Kopie pism i wniosków prosimy przysyłać na adres e-mail: podlasie@pracownia.org.pl